

Prentari: "Jón Jónsson (1540-1616)"

1 Huberinus, Caspar (1500-1553)

Um guðs reiði og miskunn

Wim Gudz | Reide og Myskun | Ein Nytsamlig Edla Bok, Vtskrifud | af vel lærdū Manne Caspar | Huberino, Eñ a Islend- | sku vtløgd af | Herra Olafi Hiallta syne godrar Miñ - | ingar Añ o Dom. M. D. LX. V. | I. Samuelis II. Cap. | Drottiñ Deyder og hñ Lifgar, hañ | leider til Heluijtis og aptur j | burtu þadan

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i hiallta | Dal af Jone Jons syne Þann | XXIII. Dag Martij. Ma- | nadar Añ o Domini. | 1579“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1579

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: A-Þ, Aa-Bb6. [412] bls. 8°

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Þýðandi: Ólafur Hjaltason (1500-1569)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Ad Pium Lectorem“ A1b-6a. Formáli.

Viðprent: Luther, Martin (1483-1546): „Martini Lutheri Formali Til huers og eins gods Christins Mans“ A6b-7b.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn.

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 24-25.

2 Dietrich, Veit (1506-1549)

Súmmaría yfir það nýja testamentið

Summaria | Yfer Þad Nyia Tes- | tamentid. | Þad er. | Innehalld, Meining og Vnderstada Malsins, Og | Þær sierlegustu Lærdoms greiner, sem eru, j Sierhuerium Capitula, | Skrifadar j Þysku Male af Vel lærdum Manne Vito | Theodoro, Sem Var Predikare Gudligs Ordz | j þeim Stad Norenberg j | Þyska Lande. | A Islensku Vtlagdar af Gudbrande | Thorlaks Syne. | O | Coloss. III. | Latid Christi Ord Rijkugliga byggia a medal ydar | med allre Visku. | 1589.

Að bókarlokum: „Þryckt a Nupufelle j Eyiafirde | af Jone Jons syne, Aar epter Gudz burd. | M. D. LXXXIX.“ Aaa3b.

Útgáfustaður og -ár: Núpufell, 1589

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: A2, B-Þ, Aa-Þþ, Aaa3. [386] bls. 4°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „„Þeim Froma Lesara oskar eg Gudbrandur Thorlaks Son Na dar og Fridar af Gude Fødur fyrer Jesum Christum.“ A1b-2b. Formáli.

Prentafrögð: Leiðréttingar á Aaa3b eru ekki í öllum eintökum.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 39-40. • Pétur Sigurðsson (1896-1971): Sextánda og seytjándu aldar bækur íslenzkar, *Árbók Landsbókasafns* 9 (1952), 81.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/08fe0430-3707-4690-a8a2-93d7ce2e885b>

3 Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Bænabók

Bænabok | MED MORGVM GODVM | og nytsamligum bænum naudsynlig | um a þessum haskasamliga
tjima | ad bidia Gud og aluarliga a ad kalla | j aullū vorum naudsynium | og haskasemdum | Til samans
lesin og vt lōgd af mier | Gudbrandi Thorlaks syne | Luc. 22 | Þui sofi þier? standid vpp og bid- | iid, so at
þier fallit ei j freistni | Prtenad[!] a Holū af Jone Jons syne | Añ o M D LXX Vj | ɔ:c

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576
Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)
Umfang: [16], 62 [rétt: 92], [3] bl. 8°

Viðprent: „Almanak“ [1b–13a] bl.
Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (–1627): „Eiñ litill formali til þessarar bæna bokar, huernin eiñ kristiñ
madr skal skicka sig til bænarinar suo hñ kuñ e rietteliga at akalla Gud Gudbrandur Thorlaks son“ [13b–

4 **Evangelía, pistlar og kollektur**

Helgisíðabók

Euangelia | Pistlar og Collectur | sem Lesin verda Arid vm | kring j Kirkiu sóf- | nõdinum, a | Suñ u
Dõgum og þeim Hatijdū, | sem halldnar, eru epter Ordi- | nantjunne. | og | Nockrar Bæner, at bidia, | a
sierligõstum Hatijd- | um Arsins.

Að bókarlökum: „Þryckt a Holum j Hialta dal, af | Jone Jons syne, Þañ XII | Dag Februarij, | 1581“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1581
Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)
Umfang: A–R3. [262] bls. 8°

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Háskólabókasafni í Uppsölum, en óheilt; í það vantar A4–5. Í Lbs.
1235, 8vo er uppskrift af bókinni.

Efnisorð: Guðfræði ; Helgisíðabækur

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði.

Bókfræði: Lbs. 1235, 8vo • Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 27.

5 Dietrich, Veit (1506–1549) Luther, Martin (1483–1546)

Súmmaría yfir það gamla testamentið

Summaria | Yfer það Gamla | Testamentid. | Þad er, | Iñ ehalld og meining sierhuers Capitula, | Og huad
Madur skal af sierhuerium Capitula | hellst læra. Samsett af Vito | Theodoro. | Vtlagt a Islendsku af |
Gudbrande Thorlaks syne. | O | Sæler eru þeir sem ad heyra Gudz ord | og vardueita það Luc. XI. | A.

Að bókarlökum: „Þryckt a Nupufelle af Jone Jons syne, | Þann XI. Dag Januarij, | 1591.“

Útgáfustaður og -ár: Núpufell, 1591
Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)
Umfang: A, A–Ð, Aa–Dd, Dd–Ee, F2, Ee–Mm. 2 ómerkt bl. [319] bls. 4°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (–1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (–1627): „Þeim Kristeliga Lesara, Nad og Fridur af Gude Fødur fyrer
Jesum Christum“ A1b–4a. Formáli.

Viðprent: Luther, Martin (1483–1546): „Summaria yfer Psalltarañ Samsett Af D. Martin. Luther“ Cc3a–
Mm[5]a.

Athugasemd: Í neðstu línu á titilsíðu er arkavísir.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916),
41–42.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/6bf205b5-403a-4ff2-b789-51e39c616255>

6 **Jesus Syrach á norrænu**

Biblía. Gamla testamentið. Jesus Syrach
Jesus | Syrach, a Nor- | rænu. | 1580.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1580
Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)
Umfang: A–N+. (208+) bls. 8°

Þýðandi: Gissur Einarsson (1512–1548)

Viðprent: Luther, Martin (1483–1546): „Formale yfer Bokina Jesu Syrachs D. Mart. Luth.“ A1b–3b.
Viðprent: „Ad Menn Kuñ e Þess frammar til Guds ötta at uppvekiast, eru hier tilsettar Nockrar mals greiner wr Heilagre Ritningu ut af Otta Drottins, auk þeirra sem adur eru i þessari Jesus Syrachs Book.“ O1b–3a.
Athugasemd: Þrjú eintök eru þekkt, öll óheil. Lengst nær eintak í Þjóðbókasafni Skota í Edinborg, endar á N8, en niðurlag er skrifað, O1–3a; þar stendur að bókarlokum: „Þryckt ä Hölum i Hialltadal. l af Jone Jons Syne. Anno. l 1580.“

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblaði.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 25–26. • Uggla, Arvid Hjalmar: Uppsala universitetsbiblioteks samling av nyisländsk litteratur, Uppsala universitets biblioteks minnesskrift 1621–1921, Uppsalir 1921, 556–558. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 560–562. • Gissur Einarssons islandske oversættelse af Ecclesiasticus og Proverbia Salomonis, *Bibliotheca Arnamagnæana* 15 (1955). • Westergaard-Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres islandske overlevering, *Bibliotheca Arnamagnæana* 16 (1957).

7 **Lögbók Íslendinga**

Jónsbók

Lögbok | Íslendinga, Hueria saman | Hefur Sett Magnus Noregs Kongr, | Lofligrar minningar, So sem hans | Bref og Formale vottar. | Yferlesin Epter þeim Riettustu og ellstu | Lögbookū sem til hafa feingizt. | Og Prentud epter Bon og Forlage Heid | arligs Mans Jons Jons sonar | Lógmans. | 1578

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i hiallta | Dal af Jone Jons syne Þann | Fyrsta Dag Maij. Manadar | Añ o Do. | 1578.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1578

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: A–Ð, Aa–Ll3. [550] bls. 8°

Útgefandi: Jón Jónsson (1536–1606)

Athugasemd: Ljósprentað í Kaupmannahöfn 1934 í Monumenta typographica *Islandica* 3.

Efnisorð: Lög

Skreytingar: 1., 6., 7. og 11. lína á titilsíðu í rauðum lit.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): The ancient laws of Norway and Iceland, *Islandica* 4 (1911), 20–21. • Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 22–23. • Ólafur Halldórsson (1855–1930): Indledning, *Jónsbók, Kaupmannahöfn* 1904, xxi o. áfr. • Ólafur Lárusson (1885–1961): Introduction, *Monumenta typographica Islandica* 3, *Kaupmannahöfn* 1934. • Pétur Sigurðsson (1896–1971): Sextánda og seytjándu aldar bækur íslenzkar, *Árbók Landsbókasafns* 9 (1952), 79–81.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/9df4c6be-c7a6-479d-af8d-f290e17bd254>

8 **Biblía það er öll heilög ritning**

Biblía

Guðbrandsbiblía

Biblía | Það Er, Øll | Heilög Ritning, vtlögd | a Norrænu. | Med Formalum Doct. | Martini. Lutheri. | Prentad a Holum, Af | Jone Jons Syne | M D LXXXIII.

Að bókarlokum: „Þetta Bibliu verk var endad | a Holum i Hiallta dal, af Jone Jons Syne, | þañ vj. Dag Junij. Añ o Domini. M D LXXXiiij“

Auka titilsíða: „Allar Spa- | mañ a Bækurnar, vtlagd- | ar a Norrænu | Act. 10. | Þessum (Christo) bera all- | er Spamenn Vitne, Ad | aller þeir sem trua a hañ , | skulu fa Fyrergiefning | Syndañ a, fyrer hñ s | Nafn | M D L XXXIII.“ 4, cxcii, cxc. Á sumum eintökum eru breytt línuskil á titilsíðu: „vtlagd- | ar“. Blaðatal lxxxviii og xc vantar; fyrri talan hefur verið sett á lxxxvii b, en síðari talan á lxxxix b.

Auka titilsíða: „Nyia Testa- | mentum, a Norrænu. | Matth. 17. | Þesse er minn Elskuligur | Sonur, ad huerium mier | vel þocknast, Honum | skulu þier hlyda | 1584.“ 1, cxxiii, 1.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1584

Prentari: Jón Jónsson (1540–1616)

Umfang: 2° Bókinni er skipt í þrjú hluta, og er hver þeirra sér um arka- og blaðatal; fyrsti hluti: [6], ccxcv bl.; annar hluti: [4], cxcii [rétt: cxc] bl.; þriðji hluti: [1], cxxiii, [1] bl.

Útgáfa: 1

Útgefandi: Guðbrandur Þorláksson (–1627)

Þýðandi: Oddur Gottskálksson (–1556)

Þýðandi: Gissur Einarsson (1512–1548)

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534–1588): „WI Friderich thend Anden ...“ 1b. Konungsbréf dagsett 19. apríl 1579.

Viðprent: Friðrik II Danakonungur (1534–1588): „WI Friderich thend Anden ...“ 2a. Konungsbréf dagsett 22. apríl 1579.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Til Lesarans“ cxxiv a.

Athugasemd: Notuð er þýðing Nýja testamentisins eftir Odd Gottskálfsson sem mun einnig hafa þýtt nokkurn hluta Gamla testamentisins; Gissur biskup Einarsson þýddi Orðskviðu Salómons og Jesú Síraks bók; um aðra þýðendur er óvíst. Ljósprentuð í Reykjavík 1956–1957 og aftur 1984.

Efnisorð: Guðfræði ; Biblían

Skreytingar: Myndskreyttur rammi á titilblöðum. Í skraut á titilsíðum eru felld orðin: „DESSE ER MINN ELSKLEGI SONVR I HVERIVM MIER VEL“. 1.-4., 7. og 8. lína á aðaltitilsíðu í rauðum lit.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916),

28–35. • Harboe, Ludvig (1709–1783): Kurtze Nachricht von der Isländischen Bibel-Historie, *Dänische Bibliothec* 8 (1746), 1–156. • Henderson, Ebenezer (1784–1858): Iceland 2, *Edinborg* 1818, 247–306.

Íslensk þýðing, Reykjavík 1957, 391–428 • Guðbrandur Vigfússon (1827–1899), Powell, Georg: An

Icelandic prose reader, Oxford 1879, 433–443. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir

siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 538 o. áfr. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og

menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 4, Reykjavík 1926, 373–383. • Haraldur Nielsson (1868–1928): De

islandske bibeloversættelser, *Studier tilegnede Fr. Buhl, Kaupmannahöfn* 1925, 181–198. • Bonde,

Hildegard: Die Gudbrand-Bibel, *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 52 (1935), 241–247. • Westergaard-

Nielsen, Christian: Um þýðingu Guðbrandarbiblíu, *Kirkjuritið* 12 (1946), 318–329. • Westergaard-

Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres islandske overlevering, *Bibliotheca*

Arnarnagnæana 16 (1957), 364–378, 453–464. • Magnús Már Lárusson (1917–2006): Drög að sögu

íslenzkra biblíuþýðinga 1540–1815, *Kirkjuritið* 15 (1949), 336–351. • Steingrímur J. Þorsteinsson (1911–

1973): Íslenskar biblíuþýðingar, *Víðförli* 4 (1950), 48–85. • Rosenkilde, Volmer: Europæiske bibeltryk,

Esbjerg 1952, 202–206. • Bandle, Oskar (1926–2009): Die Sprache der Guðbrandsbiblíu, *Bibliotheca*

Arnarnagnæana 17 (1956). • Magerøy, Ellen Marie: Planteornamentikken i islandsk treskurd, *Bibliotheca*

Arnarnagnæana Supplement 5 (1967), 55 o. áfr. • Stefán Karlsson (1928–2006): Um Guðbrandsbiblíu,

Saga 22 (1984), 46–55. • Einar Gunnar Pétursson (1941): Guðbrandur Þorláksson og bókaútgáfa hans,

Árbók Landsbókasafns Nýr fl. 10 (1984), 5–26. • Einar Gunnar Pétursson (1941): Fáein atriði um biblíuna

úr Minnis- og reikningabók Guðbrands biskups, *Árbók Landsbókasafns Nýr fl.* 10 (1984), 27–36. •

Böðvar Kvaran (1919–2002): Auðlegð Íslendinga, Reykjavík 1995, 50–54. • Ragnar Fjalar Lárusson (1927–

2005): Hólabiblíurnar þrjár, *På sporet af gamle bibler, Kaupmannahöfn* 1995, 35–43, 46–58. • Guðrún

Kvaran: Die Anfänge der Buchdruckerkunst in Island und die isländische Bibel von 1584, *Gutenberg-*

Jahrbuch 72 (1997), 140–147.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/cc67179c-0a98-4489-aa90-977c46b38117>

Salómonis orðskviðir*Biblía. Gamla testamentið. Orðskviðir*

Salomo- | nis Ordzkuider | a Norrænu | O | Actorum X. | Huer sem Ottast Gud, og | giører Riettuise a þeim | hefur hñ þocknan.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum i Hialltadal, | af Jone Jonssyne. Añ o | 1580.“*Útgáfustaður og -ár:* Hólar, 1580*Prentari:* Jón Jónsson (1540–1616)*Umfang:* A–I4. [135] bls. 8°*Þýðandi:* Gissur Einarsson (1512–1548)*Viðprent:* Luther, Martin (1483–1546): „Formale yfer Ordzkuida Bokina Salomonis. D. M. L.“ A2a–5b.*Efnisorð:* Guðfræði ; Biblían*Skreytingar:* Myndskreyttur rammi á titilblaði. Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.*Bókfræði:* Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916),25. • Uggla, Arvid Hjalmar: Uppsala universitetsbiblioteks samling av nyisländsk litteratur, Uppsala universitets biblioteks minnesskrift 1621–1921, Uppsalir 1921, 556–558. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 2, Reykjavík 1922, 559–560. • Gissur Einarssons íslandske oversættelse af Ecclesiasticus og Proverbia Salomonis, *Bibliotheca Arnarnagæana* 15 (1955). •Westergaard-Nielsen, Christian: To bibelske visdomsbøger og deres íslandske overlevering, *Bibliotheca Arnarnagæana* 16 (1957).**Graduale***Grallari*

GRADVALE. | Ein Almeñ e- | leg Messusöngs Bok | saman teken og skrifud, til meire og | samþyckelegre Einingar, i þeim Söng og | Ceremonium, sem j Kirkiunne skal syn- | giast og halldast hier i Lande Ep- | ter Ordinantiunne | af | H. Gudbrand Thorlaks syne. | Item. Almeneleg Handbok med Collec- | tum og Oratium sem Lesast skulu i Kirkiu | Söfnudinum Aarid vm kring. | I. Corint. xiiij. | Latid alla hlute sidsamlega, og skickanliga fram | fara ydar a mille. | Item. xj. Cap. | Ef sa er einhuer ydar a medal, sem þrattunar samur | vill vera, Hann vite það, ad vier hofum ecke slykan Sid- | uana, og ei helldur Gudz Söfnødur.

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum j Hialltadal | af Jone Jons syne, xxv. Dag Oct. | MD XCIII.“*Útgáfustaður og -ár:* Hólar, 1594*Prentari:* Jón Jónsson (1540–1616)*Umfang:* Titilblað, A–D, Aa–Hh. [257] bls. 4°*Útgáfa:* 1*Útgefandi:* Guðbrandur Þorláksson (–1627)*Viðprent:* Friðrik II Danakonungur (1534–1588): „FReederich Thend Anden med Gudz Naade ...“ A1a. Konungsbréf dagsett 29. apríl 1585.*Viðprent:* Oddur Einarsson (1559–1630): „Vm það Psalma Saung sem tjdkast j Kristeligre Kirkiu, nockur Vnderuijsun af lærdra Manna Bokum, Þeim til Frodleiks sem það hafa ecke sialfer lesid. Skrifud af vel Lærdum og Heidarligum Mañ e, Herra Odde Einars syne, Biskuþe yfer Skalhollts Stikte.“ A1a–4b. Dagsett 26. nóvember 1594.*Viðprent:* Guðbrandur Þorláksson (–1627): „Vm það retta Messu Embætte, huernen það skal halldast, efter Rettre Gudz Orda Hliodan, med Saung og Ceremonium“ B1a–C2a. Formáli.*Viðprent:* „Messu Embætte a Bæna dögum. og Samkomu dögum, þar þeir eru halldner.“ Þ3b–Aa4b.*Viðprent:* „Hier epterfylgia nockrar vtualdar Bæner og Oratiur sem lesast j Messuñ e a Sunnudögum og öðrum. Hatijdū kringū Ared.“ Bb1a–Dd4b.*Viðprent:* „Ein Almennelig Handbok fyrer einfalda Presta Huernen Børn skal skjira. Hion samañ Vigia, Siukra vitia, og nockut fleira sem Keñ emañ a Embætte vid kemur.“ Ee1a–Hh4a.*Athugasemd:* Við bls. 11b er skotið inn í örk miða sem á er prentað annað vers í messuupphafi á kyndilmessu: „Versus secundus. Flokkur Einglanna ...“, en það hefur fallið niður við prentun bókarinnar. Handbók presta var áður prentuð í Einni kristilegri handbók Marteins Einarssonar 1555, en síðar í Helgisíðabók 1658 og oftár. Ljósprentað í Reykjavík 1944 og aftur 1982 (ársett 1976).*Athugasemd:**Efnisorð:* Guðfræði ; Messusöngsbækur ; Nótur*Bókfræði:* Halldór Hermannsson (1878–1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 45–46. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Upptök sálma og sálmalaga í lútherskum sið á Íslandi, Reykjavík 1924. • Páll Eggert Ólason (1883–1949): Menn og menntir siðskiptaaldarinnar á Íslandi 4, Reykjavík 1926, 409–416. • Guðbrandur Jónsson (1888–1953): Formáli, Graduale, Reykjavík 1944. • Björn Magnússon (1904–1997): Þróun guðsþjónustufurms íslenzku kirkjunnar frá siðaskiptum, *Samtíð og saga* 6 (1954), 92–116. • Arngrímur Jónsson: Fyrstu handbækur presta á Íslandi eftir siðbót. Handbók Marteins Einarssonar, handritið Ny kgl. Saml. 138 4to, Graduale 1594. Lítúrgísk þróunarsaga íslenzkrar helgisíðahefðar á 16.

öld, Reykjavík 1992.

Rafraenn aðgangur: <https://baekur.is/bok/979f4501-26c9-4309-9b39-0006d4bca10f>

11 Hemmingsen, Niels (1513-1600)

Lífsins vegur

Lífsins | Vegur | Þat er, | Ein Söñ og Kristeleg vnderuijsun Huad | sa Madur skal Vita, Trua, og Giöra, | sem óðlast vill Eilíft Líf. | Samsett af heylgærdum Mañ e | Doct. Niels Heming syne. | A Íslensku vtlógd af mier | Gudbrandi Thorlakssyne. | O | Prentat a Holum af Jone Jons syne. | Añ o 1575.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1575

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: A, 4 bl., B-T3. [302] bls. 8°

Útgáfa: 1

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „FROMVM OG HEIDVRSAMligum Mañ i Guñ are Bonda Gijsla syne, Minum sierdeilis godum Vin oskar eg Gudbrandur Thorlak son, Nadar og Fridar af Gude Faudr fyre Vorn Drottiñ Jhesum Christum.“ A2a-[10]b. Tileinkun dagsett 23. desember 1575.

Viðprent: „AF BARNAAGANVM NOCKrar Greiner og Articuli.“ A[11]a-b.

Viðprent: Hemmingsen, Niels (1513-1600): „Erligum edalbornū vjsum og Gudhræddū mañ e Biorn Ka es til Strarup Danmarks Rijkis Radzherra og Hofudz mañ e vpp a Malmeyiar slot og hñ s Erligu edalboriñ e skirlifu og Gudhræddu husfru Christinu Nielsdottr, oskar Niels Hemigs son Nad og Frid af Gude Faudur fyrer vorn Drottiñ Jesū Christum.“ B1a-C3a. Tileinkun dagsett „Sancti Marteins Messu Dag“ 1570.

Viðprent: „ÐANN CXVij PSAL. Confitemini.“ T2a-3a.

Viðprent: „Numeri vj. Cpa.“ T3b.

Prentafríðgi: Tvö eintök þekkt eru í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn; annað er prentað á skinn með afbríðgi í 12. línu á titilsíðu, „Prētat“ fyrir „Prentat“, og ekkert greinarmerki í lok línunnar. Í pappírseintakið vantar A2-[9] og alla örkina P.

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 17-19.

12 Pfeffinger, Johannes (1493-1573)

Ein kristileg og stuttleg undirvísan

EIN | christilig | Og Stuttlig Vnderuijsan Vm Mañ sins | Riettlætning fyre Gude, Skrifad af | Diuplærdum Mañ e Doctor | Johañ es Pheffinger. | Añ o 1551. | Asamt Nockrum Audrum Nytsemdar | og Lærdoms vnderuijsonum sem | Vppteiknad er a efterfylg- | ianda Blade. | Vtlagt Af G. TH. Syne | 1576. | c

Að bókarlokum: „Þryckt a Holum af Jone Jons syne | Þañ 17. Dag Febru. 1576.“

Auka titilsíða: Spangenberg, Johann (1484-1550): „Einn hug- | gunar BaKlingur[.] Og | Christelig vnder vjjsun, huørnin Maduriñ skal | sig til eins Christeligs afgangis af | þessum Heime til reida. | Med Spurningum samsett, af Jo- | hañ e Spangenberg. | Vtsett a Íslensku af Gudbrande | Thorlakssyne. | O“ A1a.

Auka titilsíða: Spangenberg, Johann (1484-1550): „Af christilig- | um RiddaraSkap Og | Vid hueria Ouine ein Kristiñ mañ eskia | hefr ad beriazt hier j heime, | Stuttlig vndervijsan vt af Heilag- | re skript, Samantekiñ af Joh | Spangenberg. | G. TH. | O“ C4b.

Auka titilsíða: Palladius, Niels (-1560): „Vm Dōa- | Dag | Elrn Nytsamligur tra | ctatus, Samsettr og skrifadr a Dōnsku, | Af M. Nicolao Palladio lof- | ligrar miñ ingar Superinten- | dente Skaneyiar stigtis, | ar et ct. 1558 | Gudbrandur Thorlaks Son. | O“ F2a.

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: c, A-K7. 8, 41, 38 bl. 8°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: „Ein Bæn.“ c8b.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „TIL LESARANS.“ A1b.

Viðprent: Guðbrandur Þorláksson (-1627): „Þeim ed les, til seigist heilsan j Gude.“ C5a-b. Formáli.

Viðprent: „Vt Af Riddaraskap PapISTANNA“ E4a-F1b.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í Konungsbókhlöðu í Kaupmannahöfn

Efnisorð: Guðfræði ; Guðræknirit / Hugvekjur / Trúarlíf / Trúfræði

Bókfræði: Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 20-21.

13 Palladius, Peder (1503-1560)

Katekismus

CATECHISMVS | PAD ER | EJn Stutt Vtlagning | Catechismi Srifut[!] a Latinu fyre Norska | Soknarpresta af Doctor. Petro | Palladio Lofligar miñ ingar | *Biskupe* ad Sælande j Dan- | mörk. Añ o. 1541. | Nu Ad nyiu yfersiedur og Prentadur, ein- | fölldum Soknarprestum og almuga | til gagns og nytsemdar | Añ o. 1576. | G. Th. | O | A

Að bókarlokum: „Pryckt a Holum Af Jone Jons syne | Þa ñ 24. Dag Martij. 1576.“

Útgáfustaður og -ár: Hólar, 1576

Prentari: Jón Jónsson (1540-1616)

Umfang: 70 bl. 8°

Þýðandi: Guðbrandur Þorláksson (-1627)

Viðprent: „PETRVS PALLADIVS ÆSKER Heidarligum Herrum og Bræðrum j Christo, Soknarprestum j Norige eilijfa Saluhialp.“ 1a-2b bl.

Varðveislusaga: Eitt eintak þekkt er í bókasafni Cornell-háskóla, en í það vantar 65.-66. bl. Í skrá um bókasafn Harboes biskups er talinn „Catechismus. Holum 1579.“ Við þetta er bætt orðinu „deest“, þ. e. bókina vantar. Þessi útgáfa er ekki þekkt nú og óvíst hvort hér er um að ræða Katekismus eftir Palladius eða Lúther.

Efnisorð: Guðfræði ; Katekismar / Barnalærdómur

Skreytingar: Bókarhnútar, smámyndir eða einkunnarorð.

Bókfræði: Bibliotheca Harboiana 2 (1784), 236. • Halldór Hermannsson (1878-1958): Icelandic books of the sixteenth century, *Islandica* 9 (1916), 19-20. • Halldór Hermannsson (1878-1958): Bibliographical notes, *Islandica* 29 (1942), 66-68. • Nielsen, Lauritz (1881-1947): Dansk bibliografi 1551-1600, *Kaupmannahöfn* 1931-1933, 1272. • Halldór Hermannsson (1878-1958): Gamlar íslenskar bækur, *Lesbók Morgunblaðsins* 6 (1931), 27-29.

Rafrænn aðgangur: <https://baekur.is/bok/cc0923f5-1478-4a43-8f6d-dd47d865355e>